

บทที่ ๓

สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕

สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๕ รูป/คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

๓.๒ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

๓.๓ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

๓.๔ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์

๓.๑ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในบริบทเฉพาะด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

๓.๑.๑ จุดแข็ง

จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่

- วัดมีสถานที่รองรับการดำเนินงาน

สถานที่ของวัดสามารถรองรับการดำเนินงานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยทั่วไป แบ่งเป็นส่วนเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตธรณีสงฆ์ ซึ่งในส่วนของเขตธรณีสงฆ์นั้น ได้แก่ พื้นที่ในอารามที่

วัดกำหนดพื้นที่บางส่วนที่เหลืจากการจัด แบ่งเขตสำคัญ คือ เขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส ให้เป็นเขตพื้นที่สำหรับเอื้อประโยชน์ใช้สอยในเชิงสาธารณะประโยชน์ในลักษณะ ต่าง ๆ ของวัด อาจเป็นพื้นที่เปิดโล่งเพื่อสร้างความร่มรื่นให้วัด หรือใช้เป็นสถานที่เอนกประสงค์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อวัดดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลอันเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ซึ่งวัดเป็นผู้ดำเนินการเอง ย่อมใช้พื้นที่ธรณีสัณต์ดังกล่าวนี้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และไม่มีค่าใช้จ่าย^๒

นับแต่อดีต เมื่อประชาชนมีจิตศรัทธาในบรรพพุทศาสนา ได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใด ก็มักจะสร้างวัดขึ้นแล้วนิมนต์พระสงฆ์ไปพำนัก เพื่อบำเพ็ญบุญกุศลประกอบศาสนกิจ ตามประเพณีที่สืบทอดกันมา วัดเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ใช้เป็นสถานศึกษาอบรมให้ความรู้ในด้านวิชาชีพ ตำราแพทย์แผนไทย และศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ เป็นต้น ประการสำคัญ คือ วัดที่ประชาชนร่วมแรงร่วมใจกันสร้างขึ้นนี้มุ่งใช้เป็นสถานที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของประชาชนในชุมชนนั้น ดังนั้น การใช้สถานที่ของวัดเพื่อการสาธารณประโยชน์แก่ชุมชน จึงเป็นเรื่องที่มีมาตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบท^๓

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีข้อบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินวัด ใน มาตรา ๓๓ ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด ซึ่งประกอบด้วย ที่วัด คือ ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น ที่ธรณีสัณต์ คือ ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด และที่กลีปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา และวัดที่สมบูรณ์ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ สภาพความเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งวัด ที่ตั้งศาสนสมบัติของวัด เพื่อการบริหารจัดการวัดให้ถูกต้อง เรียบร้อย ดังาม ตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม โดยดำเนินการต่าง ๆ ตามภารกิจของคณะสงฆ์ให้สมบูรณ์ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ดังนั้น วัดในบรรพพุทศาสนาจึงมีพื้นที่รองรับการดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี นี่เป็นจุดแข็งที่ทุกวัดมี^๔

ข้อได้เปรียบของวัดในการดำเนินการด้านสาธารณสงเคราะห์ คือ การมีสถานที่ที่สะอาด ร่มรื่น สะดวกสบาย และกว้างขวาง^๕ มีการจัดบริเวณวัด สถานที่ เป็นระเบียบ ร่มรื่น รวมทั้งความมั่นคงแข็งแรงของอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ที่ความมั่นคงปลอดภัยต่อการพำนักอาศัย ใช้ประโยชน์ หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์เพื่อการสาธารณะ^๖

^๒ สัมภาษณ์ พระรัตนเวที (ชานาญ เขมณโท), รองเจ้าคณะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^๓ สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๑๔ กันยายน ๒๕๕๗.

^๔ สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวิจิตรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒, ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^๕ สัมภาษณ์ นายสุทธิรักษ์ หนูฉิ่ง, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^๖ สัมภาษณ์ นายฉัตรวิชัย จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

ปกติ ทุกวัดมีพื้นที่สำหรับให้ประชาชนจัดกิจกรรมบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ อยู่แล้ว ดังที่ เราเห็นกันทั่วไปไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง หรืองานตาย ก็ล้วนแต่อาศัยสถานที่ในบริเวณวัด ดังนั้น หากวัดสามารถจัดสรรพื้นที่ที่มีอยู่เพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์อย่างเป็นสัดส่วน มีระเบียบ ปลอดภัย สะอาด ร่มรื่น นี่จะเป็นจุดแข็งสำคัญ เป็นทุนเดิมของวัดสำหรับการดำเนินกิจการช่วยเหลือเกื้อกูลอันเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ได้อย่างดียิ่ง^๗

- พระสังฆาธิการในพื้นที่เป็นผู้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง

จุดแข็งของการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น คือ พระสังฆาธิการรับรู้ปัญหาที่แท้จริงของคนในชุมชนหรือในท้องถิ่นนั้น ๆ^๘ เนื่องจาก พระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาสของทุกวัด หากไม่ได้เป็นลูกหลานของคนในชุมชน ก็จะเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้นมานาน หรืออาจเป็นผู้ที่เกิดและโตอยู่ในชุมชนนั้น จึงมีความรู้และเห็นสภาพปัญหาของประชาชนในชุมชนมาโดยตลอด^๙

โดยปกติ ในฐานะความเป็นพระสงฆ์ ก็จะเป็นที่พึ่งยามยากของชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมีปัญหาต่าง ๆ ก็จะมาบอกเล่าให้พระสงฆ์ได้รับฟัง อาจเป็นการสนทนาโดยทั่วไป หรืออาจเป็นการระบายความทุกข์ยากลำบากในชีวิตของตน และพระสงฆ์ส่วนมากก็จะเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย ดังนั้น พระสงฆ์จึงเป็นบุคคลที่ได้รับรู้ปัญหาความเป็นมาเป็นไปของประชาชนเป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่า เมื่อมีข้าราชการใหม่ย้ายมาประจำในพื้นที่ สิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การเข้าไปกราบหลวงพ่หรือพระสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพของคนในชุมชนนั้น เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะและรับทราบปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน^{๑๐}

เมื่อส่วนราชการต้องการรับทราบปัญหาของคนในพื้นที่ เพื่อเข้าไปช่วยเหลือ แก้ไข สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการ คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาอย่างจริงจัง และบุคคลในลำดับต้น ๆ ที่นึกถึงคือ พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำทางจิตใจของคนในชุมชนนั้น ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิด มีความสนิทสนมกับประชาชน และเป็นผู้ที่รู้ซึ้งถึงปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าอาวาสของแต่ละวัดจะเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี ควบคู่กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองประจำท้องถิ่นนั้น ๆ^{๑๑}

พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาสของวัดในพื้นที่นั้น ๆ เป็นผู้รับทราบสภาพปัญหาของชุมชน ความทุกข์ยาก หรือความต้องการของคนในชุมชนมาโดยตลอดทุกยุคทุกสมัย เมื่อพบเห็นหมู่บ้านไม่เจริญ ประชาชนทุกข์ยากมีความลำบาก พระสงฆ์จะเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานตามสภาพความเป็นจริงที่ได้รับทราบ โดยอาจประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน^{๑๒}

^๗ สัมภาษณ์ นายรุจน์ประทีป ธรรมพิภทร์, นายอำเภอบ้านโป่ง, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

^๘ สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล), เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^๙ สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมวาที (ศักดิ์ อคคปณโณ), รองเจ้าคณะอำเภอมืองราชบุรี, ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูภาวนาโชติคุณ (ก๊วยไฮ้ ชุตินธโร), เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต ๒, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายรุจน์ประทีป ธรรมพิภทร์, นายอำเภอบ้านโป่ง, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายทรงยศ อรัญญกานนท์, นายกเทศมนตรีเทศบาลท่าผา, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

- คณะสงฆ์มีนโยบายส่งเสริมการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์

ข้อดีประการสำคัญประการหนึ่งซึ่งขาดเสียมิได้ คือ ฝ่ายคณะสงฆ์ทุกระดับให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเต็มกำลัง เนื่องด้วย กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ.๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ได้ระบุให้พระสังฆาธิการทุกระดับชั้นมีหน้าที่ในการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี นั้นเอง^{๑๓}

ตามหลักการ คณะสงฆ์ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ให้เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ต้องดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ตามศักยภาพที่กระทำได้^{๑๔} เจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระสังฆาธิการระดับวัด มีหน้าที่ต้องบำรุงรักษา จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในมาตราที่ ๓๗ เพราะฉะนั้น การประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ จึงได้รับการส่งเสริมจากนโยบายดังกล่าวนี้ อย่างเต็มที่^{๑๕}

๓.๑.๒ จุดอ่อน

จุดอ่อนของการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่

- กิจการบางประเภทขาดงบประมาณสำหรับดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินกิจการเองของวัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น เป็นกิจการที่พระสงฆ์และวัดจัดทำขึ้นเอง บางกิจการ/โครงการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชน บางกิจการ/โครงการอาจไม่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดวัดอาจต้องจัดหาเอง ดังนั้น หากเป็นกิจกรรม/โครงการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องย่อมประสบปัญหาด้านงบประมาณเป็นสำคัญ^{๑๖}

ปัญหาจากการขาดงบประมาณดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของวัด เป็นปัญหาที่สำนักงานพระพุทธศาสนารับทราบมาโดยตลอด แต่เฉพาะในส่วนของงานด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นภารกิจที่แต่ละวัดพิจารณาดำเนินการตามศักยภาพของตน ซึ่งต้องดำเนินงานไปควบคู่กับภารกิจในด้านอื่น ๆ ดังนั้น หากเป็นการดำเนินงานในลักษณะโครงการต่อเนื่องที่เข้าซ้อนกับการทำงานของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ก็อาจไม่ได้รับการสนับสนุน^{๑๗}

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระราชวัลลภจารย์ (ดาวเรือง อาจรรคุโณ), เจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระครูวิจิตรธรรมธาดา (พาน จิตตสุโณ), เจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมนาท (ดำเกิง เขมสิริ), เจ้าคณะตำบลท่าผา, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล (ประพัช คุณสาโร), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองโพธาราม, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายณัฏฐ์วิชัย จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

การดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ จึงควรมีการประสานงานกับหน่วยงานราชการและองค์กรการกุศลของเอกชนสำหรับจัดหาทุนเพื่อใช้ในโครงการที่จัดขึ้น โดยหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกชุมชน มีการประสานกับผู้นำหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาความแตกแยกของคนในหมู่บ้านก่อนที่จะดำเนินการกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และหากเป็นโครงการที่ต้องดำเนินการโดยต่อเนื่องก็ต้องให้ความสำคัญกับแผนงานด้านงบประมาณอย่างยิ่ง ประการสำคัญ คือ หน่วยงานราชการจะให้การสนับสนุนได้เฉพาะโครงการที่อยู่ในแผนงานประจำปีและเป็นพันธกิจของหน่วยงานนั้น ๆ เท่านั้น^{๑๘}

๓.๑.๓ โอกาส

โอกาสของการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่

- พุทธศาสนิกชนให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจการของวัด

การเข้าไปบริหารจัดการในส่วนของการการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นกิจการที่พระสงฆ์และวัดดำเนินการหรือจัดทำโครงการขึ้นมาเองในลักษณะที่ทำเป็นกิจกรรมประจำหรือชั่วคราว เช่น การตั้งมูลนิธิ การตั้งกองทุน หรือการอบรมประชาชนด้านต่าง ๆ ล้วนเป็นกิจการที่ดำเนินการเพื่อสาธารณกุศล ไม่แสวงหากำไร ดังนี้ พุทธศาสนิกชนจึงให้การสนับสนุนการดำเนินการอย่างเต็มที่ ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา และกำลังกาย เพราะเล็งเห็นว่า พระสงฆ์และวัดทำเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างแท้จริง มิได้มุ่งหวังผลพลอยได้ใด ๆ^{๑๙}

กิจการของวัดทุกประเภท อาศัยแหล่งเงินทุนหลักจากเงินบริจาคของประชาชน ประชาชนในพื้นที่เป็นกำลังสำคัญของวัด และด้วยพื้นฐานของคนไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งชีวิต จึงมีความเชื่อเรื่องอานิสงส์ของการให้ทานอย่างมาก กล่าวคือ มีศรัทธาเชื่อมั่นว่า การให้ทานนั้นเมื่อให้แล้ว ผู้ที่รู้จักให้ย่อมเป็นผู้ที่ได้รับเป็นธรรมดา โดยผลนั้นจะย้อนกลับมาหาตัวของผู้ที่ตัวเอง แม้ว่าเราต้องการหรือไม่ก็ตาม ดังกล่าวนี้อาจเป็นโอกาสของสถาบันพระพุทธศาสนา ที่ได้เปรียบองค์กรการกุศลอื่น ๆ^{๒๐}

คนไทยเรานั้นเป็นพวกที่ชอบทำบุญ บุญที่ทำกันเป็นส่วนใหญ่มักจะเป็นการบริจาคเงินหรือปัจจัยในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วอยู่ในเรื่องให้ทานเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นเงินทอง ข้าวของเครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใด และไม่ว่าจะให้แก่ใครก็ถือเป็นทานทั้งสิ้น การให้ทานเป็นการลดความเห็นแก่ตัว ความตระหนี่ถี่เหนียว และความคับแคบในจิตใจให้น้อยลง ทำให้ไม่ยึดติดในวัตถุสิ่งของ อีกทั้ง สิ่งที่บริจาคหรือให้ทานแก่ผู้อื่นก็จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อน และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับและสังคมโดยรวม และการให้ทานนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน อาจให้เป็นสิ่งของก็ได้ และคติเรื่องการทำบุญให้ทานของคนไทยนี้ เป็นส่วนสำคัญของการระดมทุนเพื่อการกุศลต่าง ๆ ที่พระสงฆ์และวัดใช้โอกาสนี้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมาตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน^{๒๑}

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายทรงยศ อรัญญิกานนท์, นายกเทศมนตรีเทศบาลท่าผา, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระสมุทรธรรมคณี (จำลอง อาสโณ), เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระมหาปราโมทย์ ปโมทิตโต, รองเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๒๑} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม (ปัญญา เขมปญโญ), เจ้าคณะอำเภอท่ายาง, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

วัดมีประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่เป็นกำลังสำคัญด้านเงินทุน ซึ่งได้มาจากการบริจาคด้วยความเต็มใจ โดยมีจุดมุ่งหมายให้วัดนำเงินบริจาคไปใช้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและใช้ในกิจการต่าง ๆ ของวัด ยิ่งถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ก็ได้รับการสนับสนุนอย่างมาก เพราะตระหนักและเล็งเห็นว่า วัดทำเพื่อประโยชน์ของสังคมอย่างแท้จริง ไม่ได้แสวงหาผลกำไร ดังนั้น พระสงฆ์ทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสของทุกวัด ต้องธำรงรักษาความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนให้มั่น มิให้ตกลงไปได้^{๒๒}

- หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเต็มที่ในขอบเขตที่กระทำได้

หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะส่วนท้องถิ่นจะให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านสาธารณประโยชน์ที่วัดดำเนินการอย่างเต็มที่^{๒๓} และหากกล่าวในบริบทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็มีขอบเขตรับผิดชอบโดยตรงในการบริการสาธารณประโยชน์ในเขตจังหวัดอยู่แล้ว ดังนั้น หากเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับงานสงเคราะห์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การอาชีพ สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภค การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น และการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจารีตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ฯลฯ ก็จะสามารถให้การสนับสนุนได้อย่างเต็มที่^{๒๔}

ในส่วนของสำนักงานพระพุทธศาสนา ถือเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ใกล้ชิดและมีหน้าที่โดยตรงในการสนองงานคณะสงฆ์และรัฐโดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครองและส่งเสริมพัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแล รักษา จัดการศาสนาสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนา เพราะฉะนั้น ภารกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของคณะสงฆ์นั้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัดพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเต็มที่กำลังตามที่กฎหมายเอื้อให้กระทำได้^{๒๕} ซึ่งอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนา ฯ ได้แก่ การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการคณะสงฆ์ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การสนองงาน ประสานงาน และถวายเป็นการสนับสนุนกิจการและการบริหาร การปกครอง คณะสงฆ์ การเสนอแนะทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา การส่งเสริม ดูแล รักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา การดูแลรักษาและจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง การพัฒนาศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา การทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม และการปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย^{๒๖}

^{๒๒} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตาบโ), รองเจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายวันชัย อีร์ศัยกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายพิสิฐ เสือสมิง, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายสุทธิรักษ์ หนูฉิ่ง, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายฉัตรบุรีพิชญ์ จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

๓.๑.๔ อุปสรรค

อุปสรรคของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่

- สื่อมวลชนไม่ช่วยเผยแพร่ข่าวสารด้านสาธารณสุขสงเคราะห์เท่าที่ควร

อุปสรรคสำคัญของการดำเนินการด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดและคณะสงฆ์ คือ ขาดกระบอกเสียง^{๒๗} เป็นที่น่าเสียใจอย่างยิ่งที่ในพื้นที่ประเทศไทย มีวัดมากกว่า ๓๐,๐๐๐ วัด และมีพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและทำงานเพื่อสังคมเป็นจำนวนมากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ รูป แต่ไม่ค่อยจะเป็นข่าว แต่พระสงฆ์ที่ทำผิดพระวินัยกลับได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนทุกแขนง ประโคมข่าวเป็นรายวัน เพื่อขายข่าว นี่เป็นปัญหาใหญ่ เป็นอุปสรรคสำคัญในสังคมไทยที่มีมาช้านาน มีอยู่ในปัจจุบัน และคาดว่าจะมีต่อไป^{๒๘}

นักข่าวเมืองไทย นิยมขายข่าวพระทำผิดวินัยสงฆ์ มากกว่า ขายข่าวพระที่ทำความดีเพื่อสังคม^{๒๙} โดยแท้จริง สื่อมวลชนต้องเป็นกำลังสำคัญ เป็นผู้เผยแพร่ความดีของพระสงฆ์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม ดังเช่นที่ ไม่นานมานี้ สื่อมวลชนของอินเดียได้เผยแพร่คุณความดีของพระสงฆ์ไทยที่ทำประโยชน์เพื่อสาธารณะ คือ พระสงฆ์ไทย ณ วัดไทยกุสินาราเฉลิมราชย์ รัฐอุตตรประเทศอินเดีย ได้เป็นผู้นำชาวบ้านออกกวาดขยะตามถนน หน้าทางเข้าสุภูปรินิพพาน ไปจนถึงมกุฏพันธเจดีย์สถานที่ถวายพระเพลิงพุทธสรีระ ดังกล่าวนี หากสื่อมวลชนไทยเป็นดังเช่นสื่อมวลชนของอินเดีย ก็จะเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา แต่ในทางตรงกันข้าม หากยังไม่ให้ความสำคัญและสนใจแต่ข่าวเสียหายของพระสงฆ์ ก็จะเป็นอุปสรรคใหญ่หลวง^{๓๐}

ตารางที่ ๓.๑ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล

สภาพ	ประเด็น	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูล (ลำดับที่)
จุดแข็ง	วัดมีสถานที่รองรับการดำเนินงาน	๗	๑, ๕, ๖, ๑๔, ๑๘, ๑๙ และ ๒๓
	พระสังฆาธิการในพื้นที่เป็นผู้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง	๕	๒, ๑๐, ๑๓, ๒๓ และ ๒๕
	คณะสงฆ์มีนโยบายส่งเสริมการดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์	๓	๓, ๘ และ ๑๔

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมวาที (ศักดิ์ อคคปญโญ), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒, ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๒๙} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประชาภาพ (แดง นนทโย), เจ้าอาวาสวัดอินทาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายนิสิต จันทร์สมวงศ์, ผู้อำนวยการจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๓.๑ (ต่อ)

สภาพ	ประเด็น	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูล (ลำดับที่)
จุดอ่อน	กิจการบางประเภทขาดงบประมาณสำหรับดำเนินการโดยต่อเนื่อง	๓	๑๑, ๑๙ และ ๒๓
โอกาส	พุทธศาสนิกชนให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจการของวัด	๔	๔, ๗, ๙ และ ๑๒
	หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเต็มที่ในขอบเขตที่กระทำได้	๔	๑๘, ๑๙, ๒๐ และ ๒๑
อุปสรรค	สื่อมวลชนไม่ช่วยเผยแพร่ข่าวสารด้านสาธารณสงเคราะห์เท่าที่ควร	๔	๑๐, ๑๕, ๑๖ และ ๑๗

สรุปได้ว่า สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ประกอบด้วย ๑) จุดแข็ง มี ๓ ประเด็น ได้แก่ วัดมีสถานที่รองรับการดำเนินงาน พระสังฆาธิการในพื้นที่เป็นผู้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง และคณะสงฆ์มีนโยบายส่งเสริมการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ๒) จุดอ่อน มี ๑ ประเด็น ได้แก่ กิจการบางประเภทขาดงบประมาณสำหรับดำเนินการโดยต่อเนื่อง ๓) โอกาส มี ๒ ประเด็น ได้แก่ พุทธศาสนิกชนให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจการของวัด และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเต็มที่ในขอบเขตที่กระทำได้ และ ๔) อุปสรรค มี ๑ ประเด็น ได้แก่ สื่อมวลชนไม่ช่วยเผยแพร่ข่าวสารด้านสาธารณสงเคราะห์เท่าที่ควร

๓.๒ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในบริบทเฉพาะด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

๓.๒.๑ จุดแข็ง

จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่

- วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน

จุดแข็งที่ส่งเสริมการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ ในด้านการช่วยเหลือ เกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ที่เข้มแข็งที่สุด คือ วัดมีฐานะเป็นศูนย์กลางของชุมชน ด้วยเหตุที่ พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ชาวไทยนับถือพระพุทธศาสนามานาน จนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมซึมซับลงในวิถีไทย กลายเป็นรากฐานวิถีชีวิตของคนไทยในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในชนบทยังคงถือว่า วัดยังเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชน เป็นศูนย์รวมกิจกรรมทุกประเภทของชุมชน ซึ่งต่างจากในเมืองใหญ่ที่วัดกลายเป็นเพียงสถานที่จำพรรษาของพระสงฆ์และเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา เท่านั้น^{๓๑}

วัดและพระสงฆ์มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทย วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดเป็นศูนย์กลางของการอบรมสั่งสอนจริยธรรม เป็นสถาบันสำคัญทั้งในด้านการศึกษา สังคม และเป็นบ่อเกิดของศิลปะสาขาต่าง ๆ วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นที่ชุมนุม เพื่อทำบุญฟังพระธรรม เทศนา ตลอดจนการพบปะสังสรรค์ โดยมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนของสถาบันพระพุทธศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน^{๓๒}

นับแต่อดีต วัดเป็นศูนย์กลางในด้านพิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เป็นแหล่งสังคมสงเคราะห์ เช่น เป็นศูนย์ฝึกวิชาชีพของชุมชน เป็นศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็ก เป็นศูนย์สงเคราะห์ผู้ป่วย เป็นต้น โดยมีพระสงฆ์จะทำหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตใจและผู้นำทางสังคม เป็นผู้นำทางการอบรมจิตใจของคนในสังคมให้ดีงาม เป็นต้น และแม้ในปัจจุบัน บทบาทของพระสงฆ์และวัดจะลดลง เนื่องจากมีหน่วยงานภาครัฐมาทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังที่กล่าวข้างต้น แต่หน่วยงานภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์จากสถานที่ของวัดในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนได้อย่างเต็มที่ เพราะวัดเป็นของชุมชน พื้นที่ของวัดเป็นพื้นที่ของคนในชุมชน^{๓๓}

วัดถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน รวมทั้งคนในชุมชนรอบ ๆ วัดยังใช้วัดเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การประชุมหมู่บ้าน การประชุมราชการ หรือให้วัดเป็นศูนย์การเรียนรู้^{๓๔} แต่ในปัจจุบันท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาสู่สังคมไทย ทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชน หันไปยึดติดในวัตถุนิยมมากเกินไป เป็นผลให้คนห่างไกลจากวัดโดยไม่รู้ตัว วัดลดบทบาทจากในอดีตลงไปมาก แต่อย่างไรก็ตาม วัดก็ยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ส่วนพระสงฆ์เป็นตัวแทนของวัดในการแสดงบทบาทต่าง ๆ เป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพ เชื่อถือ และการร่วมมือกันให้เกิดความสามัคคีความเป็นระเบียบเรียบร้อย^{๓๕}

^{๓๑} สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล), เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระครูวิจิตรธรรมธาดา (พาน จิตตสุโข), เจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตาทโป), รองเจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประจักษ์ (แดง นนทโย), เจ้าอาวาสวัดอินทาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายทรงเกียรติ ลิ้มอรุณลักษณ์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.

- พระสังฆาธิการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน

การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ชุมชนขนาดใหญ่ ฯลฯ ก็ได้อาศัยพระสงฆ์เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงใหญ่ ในการนำพาชาวบ้าน หรือเรียกได้ว่า พระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนา^{๓๖} พระสงฆ์สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชนได้ดีกว่าหน่วยงานราชการหรือข้าราชการในพื้นที่ พระสงฆ์มีความเข้าใจในสังคมพุทธวัฒนธรรม ความแตกต่างของบุคคลในสังคม ได้แก่ เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และชั้นชั้นทางสังคม ฯลฯ ดังนั้น พระสงฆ์จึงสามารถเป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์และทำงานร่วมกันของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดี^{๓๗}

พระสงฆ์มีบทบาททางภาวะผู้นำสำหรับการดำเนินชีวิตให้มีความเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา ถือได้ว่าเป็นแกนกลางที่ได้ช่วยนำสื่อแสงแห่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาช่วยพัฒนาจิตใจของประชาชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรมให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันเหตุผล เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของพระภิกษุสงฆ์ที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม^{๓๘} วัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมแทบทุกด้านของหมู่บ้าน มีภิกษุเป็นผู้นำที่สำคัญของชุมชน กิจกรรมใดที่เป็นไปเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่หมู่บ้าน พระสงฆ์ก็มักเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเสมอ โดยยึดหลักว่า เป็นการให้ความช่วยเหลือโดยเมตตากรุณาโดยพื้นฐานความเป็นจริงที่ว่า ท่านเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน^{๓๙}

เมื่อรัฐบาลจะได้เริ่มพัฒนาชุมชนชนบท และวางแผนโครงการเข้าไปยังท้องถิ่นชนบทห่างไกลนั้น พระสงฆ์ซึ่งจำพรรษาอยู่ในหมู่บ้านแต่ละแห่งก็ได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำการพัฒนาหมู่บ้านนั้น ๆ อย่างไม่เป็นทางการอยู่แล้ว จนเป็นปกติวิสัย และเมื่องานพัฒนาดังกล่าวเข้าไปถึงหมู่บ้าน ท่านก็ได้เข้าร่วมงานเหล่านั้นด้วยความเต็มใจ เช่น เป็นผู้นำในการเสนอความคิดริเริ่ม และเป็นที่ปรึกษาและเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาเรียกความร่วมมือจากชาวบ้านให้เข้าร่วมทำงานพัฒนาร่วมกับหน่วยงานของรัฐบาล^{๔๐} เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องว่า พระในสมัยก่อนมีบทบาทแต่ในทางธรรม ที่จริงท่านยังเป็นผู้นำในทางโลก ในบางชุมชนที่ไกลจากการปกครองของบ้านเมือง^{๔๑} พระสงฆ์เป็นเหมือนกับผู้นำชุมชน สามารถช่วยไกลเกลี่ยข้อวิวาทบาดหมางในชุมชนได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของทางราชการ เพราะประชาชนให้การยอมรับนับถือ^{๔๒}

^{๓๖} สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม), เจ้าคณะภาค ๑๕, ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๓๗} สัมภาษณ์ พระรัตนเวที (ชานาญ เขมณฺโฑ), รองเจ้าคณะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระมหาปราโมทย์ ปโมทิตฺโต, รองเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายนิสิต จันทรสมวงศ์, ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายทรงเกียรติ ลิ้มอรุณลักษณ์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายสุทิน โฆษพงศา, นายกเทศมนตรีเทศบาลบ้านโป่ง, ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายทรงยศ อรัญญิกานนท์, นายกเทศมนตรีเทศบาลท่าผา, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

๓.๒.๒ จุดอ่อน

จุดอ่อนของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่

- ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างวัดและหน่วยงานรัฐหรือเอกชน

การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์จะมีการดำเนินงานการสงเคราะห์ทางตรง เพราะองค์กรอื่นอาจจะมีการเริ่มต้นอยู่แล้ว คณะสงฆ์เพียงเข้าไปมีส่วนร่วมในการเติมให้เต็มเท่านั้น แต่ในการร่วมมือกันจำเป็นต้องมีการประสานงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ ขาดการประสานงานที่ดี^{๔๓} โดยปกติหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนต่างมีการดำเนินการสงเคราะห์ประชาชนอยู่แล้ว เมื่อวัดหรือองค์กรคณะสงฆ์สงฆ์เข้ามาช่วยเหลือในกระบวนการดำเนินงานย่อมเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายราชการได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายศาสนา และฝ่ายศาสนาได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริการสังคม ประการสำคัญ คือ ผลจากการประสานงานร่วมมือกันย่อมเกิดแก่ผู้รับผล ได้แก่ ประชาชนหรือผู้ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน^{๔๔}

แม้หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐจะเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานในชุมชน แต่ความร่วมมือที่ดีจากศาสนจักรจะช่วยให้โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะพระสงฆ์เป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนในพื้นที่^{๔๕} ที่ผ่านมาพบว่า มีการร่วมมือกันดำเนินงานระหว่างวัดและหน่วยงานราชการ แต่อาจขาดการประสานงานที่ดี จึงส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในทางปฏิบัติ การประสานงานต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมและค่านิยม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีความรู้สึกนึกคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่บุคคล กลุ่มบุคคล หรือสังคมยอมรับร่วมกัน และยึดถือเป็นเครื่องตัดสินใจ เพื่อใช้กำหนดกรอบในการทำงานที่มีกลยุทธ์การบริการ มีความยืดหยุ่นในตัว มีความแม่นยำ ตรงเป้าหมาย มีระบบงานและกระบวนการบริการที่ดี^{๔๖}

เรื่องจำเป็นเร่งด่วน คือ การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ทำให้งานซ้ำซ้อน ขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การติดต่อสื่อสารให้เกิดความคิดความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องทั้งเวลา และกิจกรรมที่จะต้องกระทำจึงเป็นสิ่งสำคัญ^{๔๗} จุดอ่อนประการหนึ่ง คือ ขาดการประสานงานที่ดีเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน การประสานงานถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การทำงานเป็นทีมหรือการทำงานร่วมกันประสบความสำเร็จได้ด้วยดี^{๔๘}

^{๔๓} สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๑๔ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายสุทธิรักษ์ หนูฉิ่ง, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายฉัตรบุรีชัย จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายวันชัย ธีรศักยกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายพิสิฐ เสือสมิง, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายสุทิน โฆษพงศา, นายกเทศมนตรีเทศบาลบ้านโป่ง, ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗.

๓.๒.๓ โอกาส

โอกาสของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่

- กระแสนิยมแนวคิดจิตสาธารณะของคนในสังคม

สิ่งที่เป็นโอกาสสำคัญอยู่ในขณะนี้ คือ คนสังคมตื่นตัวเรื่องจิตสาธารณะ ซึ่งหมายถึง การมีจิตสำนึกที่ดีในสังคม สังคมในที่นี้หมายถึง สังคมในชุมชนของตน การปฏิบัติตนให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนของตน คือ การปฏิบัติตน และการมีส่วนร่วมที่ดีในกิจกรรมของชุมชน การช่วยกันดูแลชุมชนของตน การให้ความร่วมมือ การเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อการรักษาความปลอดภัยในชุมชน เพื่อสาธารณูปโภคในชุมชนด้วยความเป็นมิตรและมีน้ำใจต่อกัน^{๕๙} แนวคิดจิตสาธารณะหรือจิตสำนึกสาธารณะเป็นคำใหม่ที่มีใช้เมื่อไม่นานมานี้และเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย มีการเรียกจิตสำนึกสาธารณะไว้แตกต่างกัน ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ^{๕๐}

ปัจจุบัน คนในสังคมไทยต่างให้ความสำคัญและรณรงค์การกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรักความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม^{๕๑} ส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรม และการไม่กระทำ ที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติ^{๕๒} ยอมรับแนวคิดทางจิตใจที่คิดสร้างสรรค์เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรมประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม^{๕๓} ต้องการให้มีแต่การกระทำและคำพูดที่มาจากความคิดที่เพื่อการลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกัน^{๕๔}

ทุกภาคส่วนในสังคมต้องการความร่วมมือร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม^{๕๕} มุ่งหมายลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม^{๕๖} ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม เช่น การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การดูแลรักษาสาธารณสมบัติต่าง ๆ^{๕๗}

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประชาภาพ (แดง นนทโย), เจ้าอาวาสวัดอินทาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายวันชัย ธีรศักยกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายฉัตรบุรีชัย จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายสุทธิรักษ์ หนูฉิ่ง, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายจรูญประทีป ธรรมพิภักดิ์, นายอำเภอบ้านโป่ง, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายนิสิต จันทร์สมวงศ์, ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายพิสิฐ เสือสมิง, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายทรงเกียรติ ลิ้มอรุณลักษณ์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๗} สัมภาษณ์ นายสุทิน โฆษพงษ์, นายกเทศมนตรีเทศบาลบ้านโป่ง, ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นายทรงยศ อริญญานนท์, นายกเทศมนตรีเทศบาลท่าผา, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

๓.๒.๔ อุปสรรค

อุปสรรคของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่

- วัดหรือคณะสงฆ์มีส่วนร่วมจำกัดอยู่ในขอบเขตของผู้ให้การสนับสนุน

การดำเนินงานในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์นี้ เป็นการดำเนินงานในรูปแบบของผู้ให้การสนับสนุน มิใช่การดำเนินงานด้วยตนเองโดยตรง ดังนั้น วัด พระสงฆ์ หรือคณะสงฆ์จึงไม่สามารถกำหนดแผนงานและแนวทางดำเนินการได้ด้วยตนเอง^{๕๙} เป็นเพียงผู้ร่วมดำเนินงาน ซึ่งต้องเข้าร่วมโดยปฏิบัติหรือกระทำตามแนวทางที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้กำหนดบทบาทให้กระทำ^{๖๐} การเข้าไปสนับสนุน เช่น การพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ การช่วยเหลือทางราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นต้น อาจเป็นการเกื้อกูลกิจการของภาครัฐหรือของภาคเอกชนในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นต้น ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมส่งเสริมหน่วยงานอื่นที่ทำอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งย่อมไม่มีอำนาจเต็มในการควบคุมการดำเนินงาน หรือการอำนวยความสะดวกให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้อย่างแท้จริง^{๖๑}

งานในด้านนี้ เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลอุดหนุนจุนเจือกิจการของรัฐหรือของเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป และการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งมีอุปสรรคสำคัญ คือ วัดหรือองค์กรคณะสงฆ์มีฐานะเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน เท่านั้น^{๖๒} มิใช่การดำเนินการสงเคราะห์ทางตรง เพราะองค์กรอื่นอาจจะมีการเริ่มต้นอยู่แล้ว^{๖๓} ไม่มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือวิธีดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ต้องดำเนินการตามที่หน่วยงานที่รับผิดชอบนั้นดำเนินงานอยู่แล้ว^{๖๔} มีฐานะเป็นเพียงผู้เข้าไปมีส่วนร่วมเกื้อกูล โดยมุ่งเอาผลเพื่อส่วนรวมที่เป็นสาธารณประโยชน์^{๖๕} เมื่อมีฐานะเป็นผู้เข้าร่วมหรือผู้สนับสนุน จึงมีขอบเขตบทบาทหน้าที่เพียงให้การสนับสนุนตามที่หน่วยงานหรือผู้มีอำนาจรับผิดชอบดำเนินการร้องขอ หรือต้องการ เท่านั้น ไม่มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินการ หรือกำหนดวิธีดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม^{๖๖}

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระราชวัลภาจารย์ (ดาวเรือง อาจารย์คุณ), เจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคณิ (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๑๔ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมวาที (ศักดิ์ อคคปญโญ), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๖๒} สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล (ประพัช คุณสาโร), รองเจ้าคณะอำเภอเมืองโพธาราม, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม (ปัญญา เขมปญโญ), เจ้าคณะอำเภอยาง, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๖๔} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒, ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๖๕} สัมภาษณ์ พระครูภาวนาโชติคุณ (ก๊วยไฮ้ ชุตินธโร), เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต ๒, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๖๖} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมนาท (ดำเกิง เขมสิริ), เจ้าคณะตำบลท่าผา, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๓.๒ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์

สภาพ	ประเด็น	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูล (ลำดับที่)
จุดแข็ง	วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน	๕	๒, ๘, ๑๒, ๑๖ และ ๒๒
	พระสังฆาธิการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน	๗	๑, ๖, ๗, ๑๗, ๒๒, ๒๔ และ ๒๕
จุดอ่อน	ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างวัดและหน่วยงานรัฐหรือเอกชน	๖	๕, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑ และ ๒๔
โอกาส	กระแสนิยมแนวคิดจิตสาธารณะของคนในสังคม	๑๐	๑๖, ๑๗, ๑๘, ๑๙, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓, ๒๔ และ ๒๕
อุปสรรค	วัดหรือคณะสงฆ์มีส่วนร่วมจำกัดอยู่ในขอบเขตของผู้ให้การสนับสนุน	๘	๓, ๔, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔ และ ๑๕

สรุปได้ว่า สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ประกอบด้วย ๑) จุดแข็ง มี ๒ ประเด็น ได้แก่ วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และพระสังฆาธิการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน ๒) จุดอ่อน มี ๑ ประเด็น ได้แก่ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างวัดและหน่วยงานรัฐหรือเอกชน ๓) โอกาส มี ๑ ประเด็น ได้แก่ กระแสนิยมแนวคิดจิตสาธารณะของคนในสังคม และ ๔) อุปสรรค มี ๑ ประเด็น ได้แก่ วัดหรือคณะสงฆ์มีส่วนร่วมจำกัดอยู่ในขอบเขตของผู้ให้การสนับสนุน

๓.๓ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในบริบทเฉพาะด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

๓.๓.๑ จุดแข็ง

จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่

- พระสังฆาธิการเป็นผู้นำที่ดี

งานสาธารณสงเคราะห์เป็นส่วนของการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติแก่ประชาชนทั่วไปนั้น พระสังฆาธิการที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสสามารถเป็นผู้นำพุทธศาสนิกชนในการจัดหาทุนเพื่อสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง ฯลฯ ได้เป็นอย่างดี^{๖๗} โดยตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ได้กำหนดวิธีดำเนินการสาธารณสงเคราะห์อันเกี่ยวกับคณะสงฆ์ ให้เป็นไปตามวิธีที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคมโดยกำหนดให้เจ้าคณะผู้ปกครองแต่ละระดับชั้นแบ่งเบาภาระของมหาเถรสมาคมตามเขตปกครองที่กำหนดไว้^{๖๘} และพระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสต้องมีการตื่นตัว เป็นคนไม่อยู่เปล่า ไม่กินเปล่า ต้องบำเพ็ญตนเป็นอรรถาจารย์บุคคล คือ เป็นคนทำประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและแก่ส่วนรวม โดยการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในวัด และภายนอกวัดเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้งหลาย อันเป็นการแสดงภาพพจน์ที่ดีงามให้แก่คณะสงฆ์^{๖๙} การก่อสร้างศาสนวัตถุเพื่อเป็นสาธารณสงเคราะห์หรือการก่อสร้างสาธารณสถานโดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นภารกิจอีกประการหนึ่งที่คณะสงฆ์หรือพระสังฆาธิการเป็นผู้นำในการวางแผนและปฏิบัติ^{๗๐} การก่อสร้างศาสนวัตถุเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์เป็นงานที่สำคัญอีกด้านหนึ่งที่พระสังฆาธิการเป็นผู้ริเริ่ม และดำเนินการโดยอาศัยกำลังพระภิกษุสามเณร แม่ชี ศิษย์วัด และอาศัยกำลังทรัพย์จากการสนับสนุนของประชาชน^{๗๑}

ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการเป็นจุดแข็งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การทำงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์สำเร็จผลในระดับดี เมื่อผู้นำมีทักษะความสามารถในการตัดสินใจที่ดี ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาและนำไปสู่ทางออกได้อย่างดี^{๗๒} อีกทั้ง การจัดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรอบคอบถี่ถ้วนโดยจะมีประโยชน์ต่อการทำงานในการทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นไม่ติดขัด^{๗๓} ความเป็นผู้นำนี้แหละ สำคัญสูงสุด และลอยตัวอยู่เหนือเพศสภาพ มีความเสียสละ มีการลงมือที่เสียสละ และมีการประสานงานที่เสียสละ หลวม พระสังฆาธิการในยุคปัจจุบันเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นผู้นำการทำงาน สังเกตได้จากการที่พระสังฆาธิการได้นำประชาชนลงมือก่อสร้างถนน ลงแรงขุดลอกคูคลอง หรือเป็นผู้นำในการระดมทุนเพื่อจัดสร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น^{๗๔}

^{๖๗} สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสสธมโม), เจ้าคณะภาค ๑๕, ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๖๘} สัมภาษณ์ พระราชวัลภาจารย์ (ดาวเรือง อาจารคุณ), เจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๖๙} สัมภาษณ์ พระสมุทรธรรมคณี (จำลอง อาสโภ), เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระรัตนเวที (ชำนาญ เหมนนโ), รองเจ้าคณะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๗๑} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม (ปัญญา เหมปญโญ), เจ้าคณะอำเภอยายาง, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมวาที (ศักดิ์ อคคปญโญ), รองเจ้าคณะอำเภอมืองราชบุรี, ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตาทโก), รองเจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมนาท (ดำเกิง เขมสิริ), เจ้าคณะตำบลท่าผา, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

๓.๓.๒ จุดอ่อน

จุดอ่อนของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่

- ขาดการปลูกฝังเรื่องการดูแลรักษาสาธารณสมบัติแก่ประชาชน

การช่วยถือกุศลในส่วนของสาธารณสมบัติ มุ่งการดำเนินงานเพื่อส่วนรวมในส่วนที่เป็นสาธารณที่เป็นวัตถุ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดลอกคูคลอง การสร้าง฼าปนสถาน การสร้างระบบประปาและระบบไฟฟ้าหรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ฯลฯ ซึ่งเน้นที่การก่อสร้างของใหม่เป็นหลัก จึงหลงลืมการปลูกฝังเรื่องการดูแลรักษาสาธารณสมบัติเหล่านั้น^{๗๕} ขาดการสร้างสำนึก สร้างนิกคิตที่เป็นส่วนรวมร่วมกันแก่ประชาชน รวมไปถึงความตระหนักที่จะช่วยกันรักษาสาธารณสมบัตินั้นให้อยู่ในสภาพดี^{๗๖} สามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหา แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติร่วมกันของคนในสังคม ให้อู้สึกว่าเป็นธุระและผลประโยชน์ร่วมกัน^{๗๗}

ปัจจุบัน การรณรงค์ให้เกิดสำนึกการรักษาสาธารณสมบัติ รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยมากอีกทั้ง ยังต้องสร้างสำนึกให้คนในสังคมมีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันแก้ไขและติดตามประเมินผลการใช้สาธารณสมบัติซึ่งเป็นของส่วนรวม ไม่ปิดกั้นการใช้ของบุคคลอื่น มีการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้อู้คนอื่นได้ใช้ โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นสมบัติตน^{๗๘} รู้จักการเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม จะคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีการใช้ของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ มีการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และมีการเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติผู้อื่น^{๗๙}

จุดอ่อนสำคัญ คือ การปลูกฝังสำนึกเรื่องการดูแลรักษาสาธารณสถานและสาธารณสมบัติ และสิ่งของที่มีได้เป็นของปัจเจกบุคคลใด ซึ่งในแง่ของความเป็นพลเมืองผู้ตื่น ต้องรู้และตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวม^{๘๐} รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้น ๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ทั้งต้องเคารพสิทธิและใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น โดยคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกันจะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสใช้ประโยชน์สาธารณสมบัติของผู้อื่นด้วย^{๘๑}

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ขยมมงคล), เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๖} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒, ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๗๗} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประชานาท (แดง นนทโย), เจ้าอาวาสวัดอินทาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นายสุทิน โฆษพงศา, นายกเทศมนตรีเทศบาลบ้านโป่ง, ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นายจรูญประทีป ธรรมพิภทร์, นายอำเภอบ้านโป่ง, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายทรงเกียรติ ลิ้มอรุณลักษณ์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นายทรงยศ อริญญกานนท์, นายกเทศมนตรีเทศบาลท่าผา, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

๓.๓.๓ โอกาส

โอกาสของการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่

- พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินในการจัดสร้างสาธารณสมบัติที่ฝ่ายสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการ

สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความเอื้อเฟื้อ เป็นสังคมแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการบริจาคเงินทำบุญกันอย่างมาก^{๘๒} โดยเฉพาะการทำบุญด้วยการบริจาคเงินให้กับวัดในแต่ละครั้ง ประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องทานมัย เมื่อได้บริจาคแล้วก็จะเกิดความสุขสบายใจ^{๘๓} เงินที่วัดหรือคณะสงฆ์นำไปใช้ในการจัดสร้างสาธารณสมบัติล้วนเป็นเงินบริจาคของพุทธศาสนิกชน ซึ่งโดยแท้จริงเป็นการบริจาคเพื่อให้วัดหรือคณะสงฆ์นำไปใช้ในการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนา และการสาธารณสงเคราะห์นี้ถือเป็นหนึ่งในงานต่าง ๆ ขององค์กรคณะสงฆ์ ดังนั้น การนำเงินบริจาคจากพุทธศาสนิกชนไปใช้ในการสงเคราะห์ต่าง ๆ จึงไม่ผิดวัตถุประสงค์หรือเจตนาของผู้บริจาค^{๘๔}

ประชาชนบริจาคเงินเพื่อการกุศลด้วยต้องการความสุข ซึ่งหากพิจารณาที่มาของความสุขพบว่า เป็นความสุขภายใน เป็นความสุขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรรมหรือไม่มีปัจจัยภายนอกโดยตรง ความสุขภายในมักจะเป็นความสุขในระดับจิตใจและปัญญา ซึ่งเกี่ยวกับการให้หรือการบริจาค การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น^{๘๕} ในทางพระพุทธศาสนา การให้ทานมีความประสงค์ให้ผู้รู้จักเลือกให้ คือ เลือกบุคคลผู้รับว่าเป็นผู้สมควร รวมถึงควรเลือกวัตถุสิ่งของให้เหมาะสม และตั้งเจตนาให้ดีกว่าเพื่อบูชาหรือสงเคราะห์อนุเคราะห์ ดังกล่าวนี้ พระสงฆ์เป็นเนืองนิตย์ของโลก เป็นบุคคลที่ประชาชนเชื่อว่า จะนำเงินที่ได้รับบริจาคไปใช้ในการนั้น ๆ จริงตามที่ตกลงไว้^{๘๖}

แม้ในปัจจุบัน คนในสังคมอาจมีเจตนาเรื่องการบริจาคทรัพย์ที่ผิดเพี้ยนไป กล่าวคือ ให้สิ่งของเพื่อหาเสียง ให้สิ่งของเพื่อให้คนทั้งหลายชมว่าเป็นคนใจบุญ ให้สิ่งของเพื่อผูกมิตรกับพระ ให้สิ่งของเพื่อเฮฮาสนุกสนาน ให้สิ่งของเพื่อให้ญาติพี่น้องเอาเงินมาลงขัน ให้สิ่งของเพื่อจะเอาของกำนัลของชำร่วย เป็นต้น แม้การให้หรือการบรินาคนแบบนี้ถือว่าไม่ตรงเป้าหมาย และทำให้ความดีงามเกิดในจิตใจได้น้อย หรืออาจไม่ได้ดีเลย แต่ก็ต้องยอมรับว่า คนในสังคมไทยส่วนหนึ่งมีความคิดเช่นนี้ อย่างไรก็ตามประชาชนมีความเชื่อมั่นในการบริจาคเงินเพื่อการจัดสร้างสาธารณสมบัติที่วัดหรือฝ่ายพระสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการ มากกว่าการบรินาคนเงินเพื่อการจัดสร้างสาธารณสมบัติโดยปกติชน^{๘๗} ที่เป็นเช่นนั้นเพราะพระสงฆ์เป็นผู้ทรงศีลธรรม^{๘๘}

^{๘๒} สัมภาษณ์ พระวัชรธรรมคณี (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๑๔ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๘๓} สัมภาษณ์ พระมหาปราโมทย์ ปโมทิต, รองเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๘๔} สัมภาษณ์ พระครูวิจิตรธรรมธาดา (พาน จิตตสุโก), เจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๘๕} สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล (ประพัช คุณสาโร), รองเจ้าคณะอำเภอมืองโพธาราม, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๘๖} สัมภาษณ์ นายนิสิต จันทร์สมวงศ์, ผู้อำนวยการจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๘๗} สัมภาษณ์ นายฉัตรบุรีชัย จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๘๘} สัมภาษณ์ นายวันชัย ธีรศักยกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

๓.๓.๔ อุปสรรค

อุปสรรคของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่

- บุคคลหรือกลุ่มคนบุกรุกพื้นที่ที่เป็นสาธารณสมบัติเพื่อแสวงหาประโยชน์

ปัจจุบัน ที่ดินสาธารณประโยชน์ถูกบุกรุกเป็นสมบัติของเอกชนเป็นจำนวนมาก มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะซึ่งเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ทุกพื้นที่ของประเทศไทย^{๔๙} มีการกระทำที่เรียกว่าการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวจากสาธารณสมบัติของแผ่นดิน^{๕๐} สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นหมายรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดิน ซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่งทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ และทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อม และโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์ เป็นต้น^{๕๑}

ปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินในประเทศไทยนั้น ในสถานการณ์ปัจจุบันปรากฏว่าที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีจำนวนลดน้อยลงมาก เนื่องจากการบุกรุก ทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากราษฎรจำนวนเข้ามาบุกรุกทำให้ ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินกลายเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินของราษฎรทำให้มีปัญหายาก ซึ่งสาเหตุของปัญหาการบุกรุกนั้น เกิดจากความไม่ชัดเจนของที่ดินสาธารณประโยชน์ กล่าวคือ จากการที่สภาพพื้นที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในอดีต และการตรวจสอบข้อเท็จจริงกระทำได้ยากเพราะสภาพแวดล้อมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ไม่สามารถนำชี้แนวเขตเพื่อการรังวัด และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้ นอกจากนี้ยังเกิดจากการสำรวจและการจัดทำทะเบียนไม่ครบถ้วนสมบูรณ์และทางราชการได้จัดทำไว้นานแล้ว รวมทั้งสภาพพื้นที่และแนวเขต มีการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ^{๕๒}

มีการผูกขาดอำนาจในการจัดการสาธารณสมบัติโดยไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ^{๕๓} ในกรณีที่ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์แล้วก็ไม่มีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างอื่นอีก อันเป็นเหตุให้มีการบุกรุกเข้าครอบครองเป็นเจ้าของจนประชาชนไม่สามารถกลับเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นร่วมกันได้^{๕๔} แม้ในส่วนของสำนักงานพระพุทธศาสนา ได้รับรายงานว่า พระสงฆ์บุกรุกพื้นที่ที่เป็นสาธารณสมบัติ เพราะพระสงฆ์บางรูปรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่มีเจตนารมณ์ครอบครองเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นพื้นฐาน^{๕๕}

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระครูภาวนาโชติคุณ (ก๊วยไฮ้ ชุตินธโร), เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต ๒, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประชาชนาท (แดง นนทโย), เจ้าอาวาสวัดอินทาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายพิสิฐ เสือสมิง, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายจุนีประทีป ธรรมพิภทร์, นายอำเภอบ้านโป่ง, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายสุทิน โฆษพงศา, นายกเทศมนตรีเทศบาลบ้านโป่ง, ๑๗ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายทรงยศ อริญญานนท์, นายกเทศมนตรีเทศบาลท่าผา, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายสุทธิรักษ์ หนูฉิ่ง, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน

ตารางที่ ๓.๓ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ

สภาพ	ประเด็น	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูล (ลำดับที่)
จุดแข็ง	พระสังฆาธิการเป็นผู้นำที่ดี	๘	๑, ๓, ๔, ๖, ๙, ๑๐, ๑๒ และ ๑๔
จุดอ่อน	ขาดการปลูกฝังเรื่องการดูแลรักษาสาธารณสมบัติแก่ประชาชน	๗	๒, ๑๕, ๑๖, ๒๒, ๒๓, ๒๔ และ ๒๕
โอกาส	พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินในการจัดสร้างสาธารณสมบัติที่ฝ่ายสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการ	๗	๕, ๗, ๘, ๑๑, ๑๗, ๑๙ และ ๒๐
อุปสรรค	บุคคลหรือกลุ่มคนบุกรุกพื้นที่ที่เป็นสาธารณสมบัติเพื่อแสวงหาประโยชน์	๗	๑๓, ๑๖, ๑๘, ๒๑, ๒๓, ๒๔ และ ๒๕

สรุปได้ว่า สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ประกอบด้วย ๑) จุดแข็ง มี ๑ ประเด็น ได้แก่ พระสังฆาธิการเป็นผู้นำที่ดี ๒) จุดอ่อน มี ๑ ประเด็น ได้แก่ ขาดการปลูกฝังเรื่องการดูแลรักษาสาธารณสมบัติแก่ประชาชน ๓) โอกาส มี ๑ ประเด็น ได้แก่ พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินในการจัดสร้างสาธารณสมบัติที่ฝ่ายสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการ และ ๔) อุปสรรค มี ๑ ประเด็น ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มคนบุกรุกพื้นที่ที่เป็นสาธารณสมบัติเพื่อแสวงหาประโยชน์

๓.๔ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลประชาชนหรือสรรพสัตว์

สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในบริบทเฉพาะด้านการถือกุศลประชาชนหรือสรรพสัตว์ โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

๓.๔.๑ จุดแข็ง

จุดแข็งของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่

- พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับคนทุกเพศทุกวัย

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของคนทุกคน คำสอนในทางพระพุทธศาสนามีไว้สำหรับคนทุกเพศทุกวัย เพื่อให้ทำตนเป็นคนดีตามรอยพระพุทธเจ้าและพร้อมที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในฐานะมิตรที่ดี^{๑๖}

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม), เจ้าคณะภาค ๑๕, ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

คำสอนในพระพุทธศาสนาถือการกระทำเป็นใหญ่ การที่คนจะดีหรือชั่วก็ขึ้นอยู่กับ การกระทำของผู้ นั้นเอง ดังนั้น คำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงมีแนวทางไว้สำหรับคนทุกคน ทุกช่วงอายุ ทุกเพศ ทุก วัย^{๙๗} วัยเด็ก พระพุทธศาสนาสอนให้ก้าวเท้าที่ถูกต้องตั้งแต่ก้าวแรก กล่าวคือ สอนให้คิดดีทำดี พุทธดี ตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็ก ๆ วัยรุ่น หรือหนุ่มสาว พระพุทธศาสนาสอนให้มีวิธีการบังคับตัวเองที่จำเป็นยิ่ง ในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ต้องรู้จักควบคุมตนเองจึงจะสามารถบรรลุ จุดมุ่งหมายของชีวิตได้ วัยผู้ใหญ่ ได้แก่ พ่อบ้าน แม่เรือน พระพุทธศาสนาสอนแนวทางแสวงหาความ สำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า ความสงบสุข หรือความไม่ทุกข์ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และ วัยชรา ได้แก่ คนเฒ่า คนแก่ พระพุทธศาสนาสอนให้พบความสุขสงบทางธรรม หลังจากได้ผ่านความสุขทาง โลกมาแล้ว เป็นต้น^{๙๘}

หลักพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามีไว้สำหรับทุก ๆ คน ที่ต้องการพัฒนาตนเอง มิใช่ว่ามีไว้เฉพาะสำหรับพระภิกษุสามเณร เท่านั้น^{๙๙} พระพุทธศาสนามีธรรมะขั้นต่ำจนถึงขั้นสูงสุด สำหรับผู้ที่ต้องการเอาชนะธรรมชาติ^{๑๐๐} หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนามีแนวทางสำหรับคน ทุกสถานะ ทุกวัย ให้ทุกคนเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันของแต่ละ คนได้^{๑๐๑} หลักธรรมคำสอนในทางพุทธศาสนาเป็นหลักคำสอนที่ละเอียดลออสำหรับมนุษย์ทุกเพศทุก วัย แม้จะมีมากมาย แต่เมื่อสรุปหลักใหญ่ใจความแล้ว มี ๓ ประการ คือ สอนให้เว้นจากการทำชั่ว สอนให้สร้างแต่ความดี และสอนให้ชำระจิตให้บริสุทธิ์^{๑๐๒}

ในพุทธภาษิต มีพุทธพจน์บทหนึ่ง ความว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่ เป็นทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก...” พุทธพจน์นี้ แสดงให้เห็นว่า คำสอนในทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับคนได้ทุกเพศทุกวัย จึงกล่าวว่า “เพื่อประโยชน์ แก่มหาชนจำนวนมาก” นั่นเอง^{๑๐๓} พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ตลอด ๔๕ พรรษา ล้วนเป็นธรรมะที่ใหม่อยู่เสมอ ไม่มีล้าสมัย ถ้าทุกคนปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า โลกย่อมร่มเย็น ไม่มีการเบียดเบียนกันทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ ย่อมเมตตาต่อกัน โลกนี้จะมีแต่ความสงบสุข^{๑๐๔}

^{๙๗} สัมภาษณ์ พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงคล), เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๙๘} สัมภาษณ์ พระวชิรธรรมคุณ (ผ่อง สุวีโร), เจ้าคณะจังหวัดเพชรบุรี, ๑๔ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระรัตนเวที (ชานาญ เขมมนโท), รองเจ้าคณะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ พระครูวิจิตรธรรมธาดา (พาน จิตตสุโก), เจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมวาที (ศักดิ์ อคฺคปญโญ), รองเจ้าคณะอำเภอมืองราชบุรี, ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัติวิธาน (สุภาพ อาตบโป), รองเจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมนาท (ดาเกิง เขมสิริ), เจ้าคณะตำบลท่าผา, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ พระครูพิศิษฐ์ประจักษ์นาท (แดง นนทโย), เจ้าอาวาสวัดอินทาราม, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

- พื้นที่ของวัดเป็นเขตอภัยทาน

ในส่วนของการถือกุศลสรรพสัตว์ ได้แก่ การช่วยเหลือสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง ฯลฯ ทุกวัดมีการดำเนินการเป็นปกติ^{๑๐๕} ปัจจุบัน พบว่า มีสุนัขและแมวที่ถูกทิ้ง เข้ามาอยู่ในวัดเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี มีทั้งถูกนำมาปล่อย หลงทาง พิกุลและถูกนำมาปล่อย พระสงฆ์ก็ให้ความอนุเคราะห์สงเคราะห์ด้วยข้าวกันบาตร เพราะถือว่าเป็นทาน อีกทั้ง ด้วยเหตุที่วัดเป็นเขตอภัยทาน^{๑๐๖} ซึ่งคำว่า เขตอภัยทานนี้ได้แก่ เขตที่ให้ความไม่เป็นภัย หมายถึง เขตห้ามกระทำความชั่วแก่สัตว์ โดยในทางพุทธศาสนาไม่ได้หมายถึงแต่ความชั่วแก่สัตว์ แต่หมายถึงความชั่วต่อชีวิตทั้งปวงด้วย^{๑๐๗} เขตอภัยทานไม่ใช่สวนสัตว์ มีขึ้นเพื่อรักษาและบำรุงสัตว์โดยเฉพาะสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ กับทั้งเพื่อป้องกันมิให้สัตว์นั้นได้รับความเดือดร้อนจากมนุษย์ใจบาปหยาบเข้าโดยเฉพาะ^{๑๐๘}

๓.๔.๒ จุดอ่อน

จุดอ่อนของการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการถือกุศลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่

- คณะสงฆ์ไม่มีหน่วยงานถาวรรองรับกรณีสงเคราะห์ประชาชนในภาวะประสบภัยพิบัติ

คณะสงฆ์ไม่มีหน่วยงานถาวรเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนจากภัยพิบัติอย่างเป็นทางการ ซึ่งอาจเป็นเพราะภารกิจดังกล่าวนี้ มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการอยู่แล้วแต่อย่างไรก็ตาม หากคณะสงฆ์จัดตั้งหน่วยงานถาวรเพื่อสงเคราะห์ประชาชนในภาวะประสบภัยพิบัติ ก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่คณะสงฆ์ไทยได้อีกประการหนึ่งด้วย^{๑๐๙} กรณีภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้ เป็นเรื่องที่อยู่บัตินั้นฉับพลัน แต่ต้องการการแก้ไขเยียวยาโดยเร่งด่วน เพราะความเดือดร้อนของประชาชนรอไม่ได้ แต่คณะสงฆ์ไม่มีหน่วยงานในสังกัดที่ดำเนินการเรื่องนี้โดยเฉพาะ อาจมีบ้างในบางวัดที่จัดตั้งมูลนิธิไว้รองรับ แต่ก็ไม่ได้มีแผนงานหรือแผนปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมดังเช่นหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนที่ตั้งขึ้นเพื่อรองรับเหตุการณ์ดังกล่าวโดยตรง^{๑๑๐} อย่างไรก็ตาม หากคณะสงฆ์ต้องการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยธรรมชาติอย่างจริงจัง คงต้องตั้งคณะทำงานและมีแผนรองรับการดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติที่มีอาจคาดการณ์ได้ล่วงหน้า แต่ในปัจจุบัน ยังไม่พบว่าได้มีการดำเนินการในลักษณะดังกล่าว^{๑๑๑}

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ พระสมุทรธรรมคณี (จำลอง อาสโภ), เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ พระครูวิจิตรธรรมธาดา (พาน จิตตสุโภ), เจ้าคณะอำเภอบ้านโป่ง, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ พระครูวัชรชลธรรม (ปัญญา เขมปญโญ), เจ้าคณะอำเภอยาง, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ พระครูคุณสารานุกูล (ประพัช คุนสาโร), รองเจ้าคณะอำเภอมืองโพธาราม, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรวัชรการ (อำพล อพโล), เจ้าคณะตำบลหนองหญ้าปล้อง เขต ๒, ๑๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายวันชัย ธีรศักยกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นายทรงยศ อธิญญานนท์, นายกเทศมนตรีเทศบาลท่าผา, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

๓.๔.๓ โอกาส

โอกาสของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่

- ธรรมะเป็นที่ต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน

หลักธรรมหรือธรรมะตามคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นที่ปรารถนาของคนในสังคม ในทุกยุค ทุกสมัย^{๑๑๒} โดยเฉพาะสังคมโลกในปัจจุบันมีต้องการอยู่ร่วมกันโดยสันติ^{๑๑๓} คำในทางพระพุทธศาสนาจำนวนมากที่เป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข^{๑๑๔} เป็นที่ต้องการของคนในสังคมปัจจุบันอย่างมาก อาทิ หลักศีล ๕ ได้แก่ การละเว้นจากการฆ่าชีวิตสัตว์ทุกชนิด การเว้นจากการลักทรัพย์ การละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม การละเว้นจากการพูดปด และการละเว้นจากการดื่มสุราเมรัยและเครื่องดองของมึนเมาทุกชนิด เป็นต้น^{๑๑๕} หลักธรรมในพุทธศาสนา ไม่ว่าส่วนที่เป็นความจริงของชีวิตและโลก ที่เรียกว่า สัจธรรม และส่วนที่เป็นแนวทางปฏิบัติทั้งในระดับบุคคลและสังคม ที่เรียกว่า จริยธรรม ล้วนเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้เกิดชีวิตที่ดีงามและเป็นสุขทั้งสิ้น^{๑๑๖} คนในสังคมปัจจุบันล้วนมีทุกข์ เพราะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จนหลงลืมความสุขที่แท้จริงในชีวิต ประการสำคัญ คือ คนในสังคมปัจจุบันต้องการธรรมะเพื่อการอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข^{๑๑๗}

๓.๔.๔ อุปสรรค

อุปสรรคของการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่

- กฎหมายมิได้เอื้อให้สงเคราะห์สัตว์ได้ทุกประเภท

แม้พระสงฆ์หรือวัดจะให้การอนุเคราะห์สัตว์โดยไม่เลือกหรือแบ่งแยกความสำคัญ ซึ่งถูกต้องตามหลักการทางศาสนา แต่ต้องพิจารณาขอบเขตการอนุญาตของกฎหมายด้วย^{๑๑๘} กรณีที่เป็นชาวพระเลี้ยวเสือนั้น พุทธศาสนิกชนอาจมองว่าเป็นเมตตาต่อสัตว์ แต่ฝ่ายบ้านเมืองถือเป็นความผิด^{๑๑๙} พระสงฆ์ต้องศึกษาในรายละเอียด จึงจะเข้าใจว่าสัตว์บางชนิดมีกฎหมายคุ้มครองอยู่^{๑๒๐}

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ พระราชวัลลาจารย์ (ดาวเรือง อาจารคุณ), เจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ พระมหาปราโมทย์ ปโมทิต, รองเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี, ๑ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ นายพิสิฐ เสือสมิง, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ พระครูภาวนาโชติคุณ (ก๊วยไฮ้ ชุตินธโร), เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต ๒, ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ นายฉัตรบุรีชัย จินาพงศ์, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี, ๑๕ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ นายสุทธิรักษ์ หนูฉิ่ง, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ นายนิสิต จันทรสมวงศ์, ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ นายทรงเกียรติ ลิ้มอรุณลักษณ์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ นายจรูญประทีป ธรรมพิภทร์, นายอำเภอบ้านโป่ง, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗.

ตารางที่ ๓.๔ สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์

สภาพ	ประเด็น	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้ข้อมูล (ลำดับที่)
จุดแข็ง	พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับคนทุกเพศทุกวัย	๙	๑, ๒, ๕, ๖, ๘, ๑๐, ๑๒, ๑๔ และ ๑๖
	พื้นที่ของวัดเป็นเขตอภัยทาน	๔	๔, ๘, ๙ และ ๑๑
จุดอ่อน	คณะสงฆ์ไม่มีหน่วยงานถาวรรองรับกรณีการสงเคราะห์ประชาชนในภาวะประสบภัยพิบัติ	๓	๑๕, ๒๐ และ ๒๕
โอกาส	ธรรมะเป็นที่ต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน	๖	๓, ๗, ๑๓, ๑๘, ๑๙ และ ๒๑
อุปสรรค	กฎหมายมิได้เอื้อให้สงเคราะห์สัตว์ได้ทุกประเภท	๓	๑๗, ๒๒ และ ๒๓

สรุปได้ว่า สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในด้านการเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ประกอบด้วย ๑) จุดแข็ง มี ๒ ประเด็น ได้แก่ พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับคนทุกเพศทุกวัย และพื้นที่ของวัดเป็นเขตอภัยทาน ๒) จุดอ่อน มี ๑ ประเด็น ได้แก่ คณะสงฆ์ไม่มีหน่วยงานถาวรรองรับกรณีสงเคราะห์ประชาชนในภาวะประสบภัยพิบัติ ๓) โอกาส มี ๑ ประเด็น ได้แก่ ธรรมะเป็นที่ต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน และ ๔) อุปสรรค มี ๑ ประเด็น ได้แก่ กฎหมายมิได้เอื้อให้สงเคราะห์สัตว์ได้ทุกประเภท